

LUNDS
UNIVERSITET

Möjligheter till förändring

-En kvalitativ studie om drivkraften att studera vidare som palestinsk flykting i Libanon

Socialhögskolan, Lunds Universitet

Vårterminen 2016

Författarna: Malak Rahim & Gushvar

Panahi

Handledare: Lars B. Ohlsson

Antal ord: 13116

Abstract

The purpose of this candidate thesis has been to study the motivation of the Palestinian refugees in Lebanon who had chosen to continue their studies at the university despite the difficult living conditions: factors that influenced their choice and how their choice of study affected their lives. The study has been a qualitative research aimed at finding out peoples' experiences and feelings rather than information that can easily be shown in numbers. Consequently, we conducted interviews with seven graduates of Palestinian origin who were born and grew up in refugee camps in Lebanon.

The study showed that respondents' choice of further studies was based primarily on the will of maintaining the academic traditions that existed in their families. Secondly, the desire of revenge against the discriminatory society, and thirdly, the genuine hunger to create a better life for the coming generations. The conclusions drawn from the analysis of empirical data also showed that respondents wanted to be role models to other Palestinians and hand over the tradition.

The study has also tended to highlight the difficulties and obstacles that respondents had to contend with during their education. Some of these problems are general poor structural conditions, maltreatment of students, overcrowding, poverty etc.

The result showed that the experience of discrimination and the feeling of being inferior was evident throughout the study period.

The results also revealed that the commitment of the respondents was never in doubt, rather the problem lies mainly on the negative label placed on the Palestinian refugees.

Keywords: *palestinian refugees, education for refugees, discrimination, refugee camps, palestinian refugees in Lebanon.*

Vi vill rikta ett tack till alla intervjupersoner som har deltagit i vår studie och även till Inger

Steiner och Anna Cabak Rédei för all hjälp vi fick av dem.

Vi vill även tacka Mohammad Zakaria för all vägledning och information inom ämnet.

Slutligen ett tack till vår handledare Lars B. Ohlsson för allt stöd och hjälp vi fick under arbetsprocessen.

2016-05-21

Malak Rahim & Gushvar Panahi

Innehållsförteckning

1.PROBLEMFÖRMULERING	5
2.SYFTE	7
2.1 FRÅGESTÄLLNINGAR:	7
3.KUNSKAPSLÄGET	7
3.1 HÖGRE UTBILDNING FÖR FLYKTINGAR	7
3.2 FLYKTINGARNAS ERFARENHET AV HÖGRE UTBILDNING	9
3.3 MÖJLIGHETER TILL FÖRÄNDRING.....	10
3.4 UTBILDNING SOM EN FÖRÄNDRING	10
3.5 MOTIVATION TILL FÖRÄNDRING.....	11
4.TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	12
4.1 FÄLT	12
4.2 KAPITAL	12
4.3 HABITUS.....	13
4.4 UTBILDNING SOM REPRODUKTION AV HABITUS	14
4.5 SJÄLBESTÄMMANDETEORI	14
4.5.1 <i>Inre och yttre motivation</i>	15
5.METOD	15
5.1 VAL AV METOD	15
5.2 METODENS FÖRTJÄNSTER OCH BEGRÄNSNINGAR	16
5.3 URVAL OCH AVGRÄNSNING	17
5.4 GENOMFÖRANDET AV INTERVJUER.....	17
5.5 METODENS TILLFÖRLITLIGHET	18
5.6 BEARBETNING OCH ANALYS AV INTERVJUMATERIAL.....	19
5.7 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	19
5.8 ARBETSFÖRDELNING	20
6. PRESENTATION AV RESPONDENTERNA	20
7. RESULTAT	20
7.1 BAKGRUND	20
7.2 DRIVKRAFT TILL ATT STUDERA VIDARE	23
7.3 HINDER OCH SVÅRIGHETER UNDER SKOLGÅNGEN.....	24
7.4 VAD HÄNDE EFTER UTBILDNINGEN?	26
8.ANALYS	28
8.1 BAKGRUND	28
8.2 DRIVKRAFT TILL ATT STUDERA VIDARE	30
8.3 HINDER OCH SVÅRIGHETER UNDER SKOLGÅNG	32
8.4 VAD HÄNDE EFTER UTBILDNINGEN	33
9. SLUTDISKUSSION	33
9.1 SAMMANFATTNING	33
9.2 AVSLUTANDE DISKUSSION.....	34
10. LITTERATURFÖRTECKNING	37
BILAGA1	40

1.Problemformulering

Krig, konflikter och brott mot mänskliga rättigheter är några av de anledningar till varför människor tvingas fly från sina hemländer och söka skydd på annat håll i världen, enligt rapporten ”*Global Trends: World at War*” som FN:s flyktingorgan UNHCR har gjort (2015). Antalet flyktingar i världen eller individer som lever under flyktingliknande situationer beräknades under första halvåret 2015 vara fler än 59 miljoner, vilket är den högsta siffran som någonsin har uppmätts (UNHCR, 2015).

En del av dessa flyktingar är, än idag, de tusentals palestinier som flydde efter det första arab-israeliska kriget och upprättandet av staten Israel år 1948. Majoriteten av palestinerna som flydde sökte sig till grannländerna Jordanien, Syrien och Libanon. Till det sistnämnda landet kom det uppskattningsvis 110.000 människor som bosatte sig i flyktingläger anordnade av Röda Korset. Senare kom ytterligare vågor av flyktingar till Libanon, främst 1956 och 1967, vilket resulterade i att flyktinglägren blev belastade och trångboddhet blev ett faktum. Idag är de palestinska flyktinglägren i Libanon överbefolkade samt kontrollerade av armén, vilket begränsar rörelsefriheten för flyktingarna, exempelvis är det svårt att gå in och ut ur flyktinglägren (ICG, 2009).

Hur många palestinska flyktingar som finns i Libanon är idag okänt, men uppskattningsvis finns det för närvarande 452 669 palestinska flyktingar som är registrerade hos UNRWA, som är FN:s hjälporganisation som ger stöd och skydd till palestinska flyktingar vad gäller sociala frågor, utbildning och hälsovård. Siffran är inte säker, då det finns palestinier som saknar handlingar för att registrera sig hos UNRWA samt att det finns många palestinier som inte har avregistrerats när de har flyttat till ett annat land eller avlidit (UNRWA, 2015).

Än idag är det ostabilt för de palestinska flyktingarna i Libanon. Osäkerheten beror på politisk obalans, dåliga socioekonomiska möjligheter samt försämrade miljöförhållanden i lägren. Till skillnad från de grannländer som har tagit emot flyktingar, har Libanon valt att inte anordna statliga hjälpinsatser för de palestinska flyktingarna och därmed uteslutit dem från att integreras i det libanesiska samhället och dess välfärdssystem. Detta innebär att en palestinsk flykting i Libanon inte har samma rättigheter som en libanesisk medborgare. En palestinsk flykting, oavsett om hen är född i Libanon eller inte, får inte heller ta del av den libanesiska statens försäkringar, vilket resulterar i utanförskap. Att sakna libanesisk medborgarskap, eller

att inte ha uppehållstillstånd i landet innebär även att möjligheten att få inträde på arbetsmarknaden begränsas, vilket gör att palestinier inte kan ta vilket arbete som helst och är oattraktiva på arbetsmarknaden. Denna exkludering leder till att klassklyftorna ökar och palestinska flyktingar blir en sårbar marginaliserad grupp i det libanesiska samhället. (ICG, 2009 och Suleiman, 2006)

En rättighet som inte är självklar för de palestinska flyktingbarnen är skolgång och utbildning i Libanon. Det är endast 11 % av flyktingbarnen som får ta del av det libanesiska skolsystemet, medan resterande får betala sin skolgång själva eller gå på en skola finansierad av UNRWA (Shuyab, 2014). Detta går emot artikel 28 i Barnkonventionen om rätten till gratis grundläggande utbildning (UNICEF, 2009). Det är dock inte alla palestinska flyktingbarn som går i skola och Shuayb (2014) menar i sin artikel att antalet elever som är närvarande under sina första år i skolan sjunker rejält från 98,6 % i början till 37 % när man har kommit upp till gymnasienivå.

Al Hroub (2014) bekräftar också att palestinska flyktingbarn som avslutar sina studier i förtid har ökat markant och förklarar att det kan bero på olika faktorer såsom att eleverna blir tvungna att arbeta för att hjälpa till med familjens ekonomiska försörjning, tidiga äktenskap, UNRWA-skolornas dåliga skick vilka inte uppfyller elevernas behov då det är stora klasser med överbelastade lärare samt att det bland annat förekommer kroppslig bestraffning i skolorna. Ytterligare en faktor, och som är den viktigaste menar Al Hroub (2014), är att motivationen hos eleverna försvinner då den libanesiska lagen förbjuder palestinier att inneha kvalificerade yrken inom den statliga verksamheten som exempelvis läkare på allmänna sjukhus. Då man är medveten om att man inte får arbeta lagligt med det yrke man vill utöva, värderar man utbildningen som en mindre viktig del i livet, vilket resulterar i att många hoppar av studierna. (Al Hroub, 2014 och Shuyab, 2014)

Trots att många palestinska flyktingar i Libanon väljer att avbryta sin skolgång finns det de som fortsätter med sina studier för att driva fram förändring både i sina egna och sina familjers liv samt för att lämna över den akademiska traditionen till nästkommande generationer (Shuayb, 2014).

2.Syfte

Syftet med studien är att beskriva och analysera vilka drivkrafter som har fått palestinska flyktingar i Libanon att studera vidare på högskolenivå.

2.1 Frågeställningar:

- Vad motiverade dem att fortsätta med sina studier?
- Vilka svårigheter och hinder har de mött under sin studietid?
- Vilka förändringar har skett i deras liv efter valet av att studera vidare?

3.Kunskapsläget

I det här avsnittet kommer vi att presentera tidigare forskning inom vårt forskningsområde.

För att få fram relevant forskning har vi använt oss av Google Scholar, Lubsearch och Lovisa. Sökorden som användes *palestinian refugees, education for refugees, discrimination, refugee camps. Palestinian refugees i Lebanon.*

3.1 Högre utbildning för flyktingar

Den första hjälpen som humanitära organisationer bidrar med vid flyktingkriser runt om i världen är insatser som tillgodoser grundläggande behov som mat, vatten, skydd samt tak över huvudet. Utbildning är inget de prioriterar i första hand utan det kommer i ett senare skede, vilket FN:s flyktingkommissariat UNHCR är kritiska mot då man anser att utbildning bör komma redan i första stadiet. Rapporten “*Learning for a Future: Refugee Education in Developing Countries*” (2001) som UNHCR har gjort visar att en flykting som inte har eller får en utbildning leder till att den enskilde individen får en pessimistisk syn på framtiden, depression eller att risk för att bli utnyttjad i militära aktiviteter ökar. För att förstå innebörden av hur viktigt det är med utbildning har UNHCR (2012) upptagit högskoleutbildning som en grundläggande mänsklig rättighet i sin utbildningsplan (2012-2016).

Trots UNHCR:s uppmaning om att det är viktigt med utbildning (UNHCR, 2001 och 2012) ges grundläggande utbildning endast i en del flyktingläger (Wright och Plasterer, 2010). Den högre utbildningen är inte prioriterad och ges i väldigt sällsynta fall. Motiveringen är att en “hög utbildning” uppfattas som lyx i vår omvärld och resurser ska i första hand användas till grundläggande utbildningen (Dryden-Peterson and Giles, 2010). Enligt en studie som Dryden-Peterson och Giles (2010) redogör för i artikeln menar de att det finns en önskan hos flyktingar som studerar på gymnasienivå om att få studera vidare, men att situationen de befinner sig i hindrar dem från att fortsätta studera. Hinder som de kan möta är exempelvis att

det inte finns stipendium som kan täcka kostnaden för utbildningen (ibid). Att individer från flyktingläger får möjlighet att studera vidare efter avslutade gymnasiestudier sker oftast med hjälp av stipendium från organisationer som finansierar utbildningen eller så får de åka till ett annat land. De tidigare nämnda metoderna kräver oftast att individen lämnar flyktinglägret, vilket på lång sikt gör att personer utan utbildning kommer att vara kvar i flyktinglägret (ibid).

Den högre utbildningen bör, enligt Wright och Plasterer (2010), inte ses som "lyx", utan som en investering och är lika viktig i ett flyktingsammanhang som i vilket annat sammanhang som helst. Argument som ges för att stödja den högre utbildningen i flyktingläger är att studier har visat att de flyktingar som väljer att studera på högre nivå kan skapa förändring i samhället, då utbildningen stärker individens egna resurser, som i sin tur ger möjlighet till att förändra sin livssituation (Dryden-Peterson och Giles, 2010). Dessutom innebär en högre utbildning att det sociala kapitalet för flyktingen ökar och på så sätt kan överföras till andra samhällen och användas om de väljer att flytta till ett annat land eller tillbaka till sin hemstad (Wright och Plasterer, 2010). Ytterligare en fördel med att genomgå en högre utbildning är att studenterna i flyktinglägret kan fungera som förebilder inom sina familjer och samhällen och inspirera yngre generationer att fortsätta med sina studier (ibid).

Fördelarna med att låta flyktingar fortsätta med sina studier visar även studien som Wright och Plasterer (2010) har gjort där syftet var att belysa värdet av en högre utbildning i flyktingsituationer med utgångspunkt i flyktinglägren Kakuma och Dadaab i Kenya. Vuxna personer i flyktinglägret hade fått möjlighet att lära sig engelska som ett andra språk och det man har kunnat se är att språket har gjort att det blivit enklare att kommunicera. Engelskan har fungerat som ett hjälpmedel för konfliktlösning, då många som bodde i lägren hade olika minoritetsspråk, vilket lett till missförstånd bland grupperna. Wright och Plasterer (2010) drar slutsatsen från studien de utfört att en utbildning kan ge nytta, både individuellt och i den grupp man lever i.

Wright och Plasterer (2010) är dock osäkra på hur mycket en högre utbildning kan förändra deras målgrupps liv eller vara till nytta för flyktinglägren, med tanke på Kenyas nationella politik som hindrar flyktingar bosatta i landet från att integreras eller ta del av det kenyanska samhället. Exkluderingen av flyktingarna i Kenya leder till frustration och hopplöshet då de inte får arbeta med kvalificerade yrken eller inom den legala arbetsmarknaden, eftersom de inte har rätt till arbetstillstånd (Wright och Plasterer, 2010).

3.2 Flyktingarnas erfarenhet av högre utbildning

Under de senaste åren har nya initiativ tagits där man med hjälp av olika program ger möjlighet för flyktingar bosatta i läger att studera till en högre utbildning utan att behöva flytta (Crea, 2015). Ett av dessa program är "*Jesuit Commons: Higher Education at the Margins*" som har gett flyktingar bosatta i Kakuma - lägret i Kenya, Dzaleka - lägret i Malawi samt i flyktinglägren i Amman i Jordanien, tillfälle att läsa en högre utbildning på distans, med fokus på affärliv, pedagogik eller det engelska språket (ibid). I sin forskningsrapport beskriver Thomas Crea (2015) fördelarna samt utmaningarna utifrån flyktingarnas perspektiv av att ha varit delaktiga i programmet.

Resultat som Crea (2015) kom fram till visade att studenter från alla flyktingläger där undersökningen gjordes poängterade fördelar med att få tillgång till en eftergymnasial utbildning, särskilt med tanke på deras nuvarande situation. Fördelarna som studenterna från flyktinglägren nämnde med att studera vidare var att de kände sig mer delaktiga i samhället, hade fått makt över sina liv, empowerment, och fått flera färdigheter som de inte hade haft tidigare. Vissa studenter menade att utbildningen hade hjälpt dem personligen och gett dem möjlighet att bidra med hjälp i de samhällen de lever i. Ökad medvetenhet om sociala koder var en av fördelarna som betonades, vilket studenterna menade gav en chans till att man kunde samspela bättre med andra människor. De menade även att möjligheten att få delta i programmet "*Jesuit Commons: Higher Education at the Margins*" har gjort att deltagarna känner hopp inför framtiden. Även att när de lärde sig nya saker fick de möjlighet att se saker och ting utanför flyktinglägret. Den tekniska förmågan och kunskaper i engelska har blivit större vilket respondenterna menar har lett till att deras chanser till arbete ökat. (Crea, 2015)

Nackdelarna, eller svårigheterna, med att få en högre utbildning, menade flyktingarna som deltog i studien, var oron över att inte ha tillräckligt med skolmaterial samt att pedagogiken inte var utformad och anpassad för människor som lever under svåra förhållanden. Därför lägger Crea (2015) tonvikten på att det bör finnas en utbildningsplan som är anpassad efter flyktingarnas förutsättningar. Respondenterna i studien relaterade även till svårigheten att stå inför valet att prioritera högre utbildning eller bidra till familjens ekonomi. Detta var en av orsakerna till att studenter avbröt utbildningen i förväg. Studenterna kände även oro inför framtiden, då de i vissa länder inte hade möjlighet att få arbeta inom vissa yrken. (Crea, 2015)

3.3 Möjligheter till förändring

En forskare som fokuserar på möjligheterna som grund till förändring är den finska psykiatrikern Ben Furman som är känd för sina lösningsfokuserade arbetsmetoder inom bland annat arbetet med ungdomar med problematiska levnadsförhållanden och familjeterapi. I sin bok *”Det är aldrig sent för en lycklig barndom”* (2005) skriver han om hur människor hanterade svåra uppväxtförhållanden och hur det påverkade deras val av studier samt hur de utnyttjade sina erfarenheter senare i livet. Furman (2005) väljer att inte se på barndomen och de svåra uppväxtförhållanden som riskfaktorer utan istället faktorer som kan driva förändringar. Furman (2005) föreslår att man ska se på livet som en historia istället för en predestinerad faktasamling. Med detta, menar Furman (2005), kan man ha en ökad självskattning och vara stolt över det man har upplevt, övervunnit och även det man har varit med om. Man kan själv, fortsätter Furman (2005), välja hur man framställer sin livshistoria och vad man behöver förändra i sitt liv. Då menar han att det blir lättare att inte fokusera på olika händelser i livet så som svåra uppväxtförhållanden, trångboddhet, fattigdom osv. Furman (2005) menar att möjligheten till förändring inte skall ses enbart av de professionella utan också av de barn och ungdomar som befinner sig i svåra levnadsförhållanden. Däremot betonar han att skolpersonal är viktig i sådana fall då de kan fungera som en essentiell del av ungas vardag och liv genom att de kan ”kompensera” för den utsatthet man befinner sig i utanför skolan samt ge struktur och egenkontroll i vardagen. Med yttersta försiktighet, menar Furman (2005), att ”Skolan kan kompensera en utsatt barndom”.

3.4 Utbildning som en förändring

Catarina Lundqvist skriver i sin avhandling *”Möjligheternas horisont”* (2010) om hur unga med invandrarbakgrund ser på sina framtida karriärval avseende utbildning och arbete. Lundqvist (2010) tar upp frågor om hur hennes målgrupp gjorde sina karriärval i relation till de möjligheter de fick under sin uppväxt. Hon beskriver även hur strukturella förutsättningar samspelar och följer med sociala positioner som exempelvis etnisk bakgrund, klass, genus och ålder samt hur det ser ut med handlingsutrymmen och strategier avseende karriärval. Hon undersöker hur olika former av kapital samt etnicitet kan påverka val av karriär och hur det i allmänhet kan påverka ens syn på sig själv. Lundqvist (2010) skriver att flera av ungdomarna berättade om sina egna erfarenheter och ofta beskrev den diskriminering som de mött under sin uppväxt vilket begränsade deras tankar om möjligheternas horisont för karriärskapande, då ungdomarna tänkte på vissa yrken som mer onåbara än andra. Lundqvist (2010) skriver också om exkluderingsmekanismer på etnisk basis

och även om en antagen uppfattning om att dessa kan påverka hur man ser på sin framtid, sina möjligheter och hur man orienterar sig och vilka strategier man använder sig av i sin karriärval. Lundqvist (2010) menade samtidigt att utbildningen tillskrivs ett avgörande värde för huruvida man lyckades på arbetsmarknaden eller inte. Vidare ansåg hon att ansvaret för att lyckas sågs som deras egen uppgift. Ungdomarna uppgav också att ansvaret för karriärval som kunde minimera riskerna på arbetsmarknaden låg hos dem själva.

I sin studie drog Lundqvist (2010) slutsatsen att ungdomar själva valde att kämpa för förändringen. Utbildningens roll för förändringen sågs som en möjlighet till ett visst förvärvsarbete. Med denna utgångspunkt motiverade dessa ungdomar sin inställning när de tillfrågades över hur de tänkt inför sina val.

3.5 Motivation till förändring

Stig-Arne Berglund (1998) studerar i sin avhandling "Val av livsstil" hur 14 ungdomar med svåra uppväxtförhållanden klarade sig senare i livet och nämner olika fenomen som påverkade ungdomarnas förändringsprocesser. Berglund (1998) undersökte vad som drev ungdomarna och vad som var grunden för deras vilja att förändra sina levnadsvillkor.

Berglund (1998) menar att uppväxtvillkor och personliga möjligheter skapar meningar om vad man "förtjänar" eller är "värd" men att det inte handlar enbart om "en väv man själv väver". Här måste de professionella i närmiljön uppmärksamma och fånga upp barnens vilja. Berglund (1998) uppger att för barnen, som var hans målgrupp, innebar närvaron av de professionella en möjlighet att söka sig fram, utveckla och experimentera med olika roller samt trygghet, rutiner, säkerhet, kontroll och ökat självförtroende.

Berglund (1998) kommer i sin slutledning fram till att de professionella som befinner sig i barnens och ungdomarnas närmiljö bör försöka få dem att sluta konstruera problemfallor och se sig som aktörer i förändringsprocessen istället för offer som måste ha hjälp för att sätta igång förändringen. Barn och ungdomar måste få hjälp med att inse vilka alternativ det finns och hur de kan använda sin vilja för att få motivation till förändringen (ibid). Berglund skriver att de ungdomar som var hans målgrupp uppgav att de inte blev "botade" av en metod eller teori utan snarare av de personliga relationer till människor som visade engagemang till situationen de befann sig i. Berglund (1998) menade att "Det är i goda möten förändringen uppstår".

4. Teoretiska utgångspunkter

Syftet med vår studie är att beskriva och analysera vilka drivkrafter som har fått palestinska flyktingar i Libanon att studera vidare på högskolenivå. Eftersom det är fokus på val och utbildning anser vi att Edward L. Deci and Richard M. Ryans självbestämmandeteori och Pierre Bourdieus teoretiska ramverk: fält, kapital, habitus är lämpligast för vår analys av empirin.

4.1 Fält

Det sociala fältet är ett avgränsat socialt sammanhang enligt Bourdieu (1999). Inom varje socialt fält finns det en grupp människor som har gemensamma intressen eller habitus och som samtidigt konkurrerar om de gemensamma tillgångarna som finns inom fältet. På så sätt avanceras deras positioner inom det sociala fältet.

4.2 Kapital

Pierre Bourdieus teorier om kapital kan ses som olika materiella och symboliska tillgångar som individer innehar och vars värde erkänns av andra (Broady, 1998). Det sociala belyser Bourdieu genom att studera maktrelationer i samhället, och kapital begreppet blir därmed ett instrument för att förstå hur och varför vissa människor befinner sig högt upp i samhället och kan påverka detta samt hur positionerna upprätthålls (ibid).

Bourdieu urskiljer fyra former av kapital: ekonomiskt, socialt, kulturellt och symboliskt.

Inglis & Torpe (2012) menar att man även kan urskilja utbildnings -och vetenskapligt kapital och placera det under rubriken kulturellt kapital.

I vår studie har vi använt oss av kulturellt kapital för att belysa hur underbyggd respondenternas motivation var av att studera vidare på högre nivå samt hur omgivningens utbildningsnivå indikerade måttet av kulturellt kapital som våra respondenter bar med sig. Broady (1998) menar att med kulturellt kapital menas sådana tillgångar som förs över från generation till generation, samt den hjälper att orientera sig i relation till högre värderad kultur. Dessa tillgångar sätter människor i olika positioner i relation till varandra i det sociala rummet, och på så vis blir kapitalet till ett sätt att förstå klass.

Som exempel på kulturellt kapital, enligt Broady (1998), kan man påvisa examen från universitet, kunskaper i konst och litteratur osv. Den främsta anledningen till att dessa värdesätts så högt och utgör en kapitalform för sig är att de kan överföras mellan individer och över generationsgränser.

Inom det kulturella kapitalet urskiljs särskilt utbildningskapitalet som definierar vilken utbildning man har. Med detta menas, enligt Inglis & Torpe (2012), exempelvis på vilken nivå man har sin examen, vilken skola eller vilket universitet man har studerat vid osv. Enligt dem värderas till exempel examen från Lunds Universitet mer än yrkesutbildning på kunskapsskolan. En viss form av utbildning leder till en viss form av anställning (ibid), vilket innebär att olika yrken också inbegriper olika mått av kulturellt kapital. En överläkare besitter ett större kapital än en lokalvårdare.

4.3 Habitus

Habitus är ett begrepp myntat av Bourdieu vilket förklarar relationen mellan individ och struktur och hur dessa påverkas av varandra. Enligt Ingils & Torpe (2012) beskriver habitus relationer genom vilka de sociala förhållandena och strukturerna formar, definierar och fastställer individernas agerande och beteenden, samtidigt som dessa ageranden och beteenden upprätthåller, konstruerar och för med sig själva strukturen.

Bourdieu (1999) menar att habitus bildas av de sätt att tänka, uppföra sig, känna och uppfatta allt som händer på ett visst sätt, vilket är karakteristisk hos en viss grupp som yttrar sig i sådant som stil och smak.

Bourdieu (1999) menar att det finns både individens och gruppens habitus. En individs habitus formas under livet av de förhållanden som individen har haft hittills. Därmed formar det hans handlingar, val, uppfattningar, tankesätt och värderingar. Gruppens habitus bestäms av sociala förutsättningar, villkor och erfarenheter av dess medlemmar. "Individens habitus är en del av gruppens och bestämmer handlingar som definierar gruppens habitus, men är i sin tur konstruerats av gruppens habitus som individer "ärver" av tidiga generationer. Denna kontureringsprocess kan ses som ett samspel som har en ömsesidig påverkan och medverkar i processen där både grupp och individ konstruerar varandra till att konstruera varandra" (Bourdieu, 1999). Trots att individen ses som en "produkt" av sin habitus och i sin tur bidrar till konstruktioner av gruppens habitus, har denne även ett visst utrymme för egen handling inom ramen för gruppens habitus. Individen kan driva förändring som kan bryta mot det. Oavsett om individen upprätthåller eller driver en förändring måste individen ta gruppens habitus som utgångspunkt (Inglis & Torpe, 2012).

I och med att olika individer har sina egna habitus så finns det därmed särskiljning mellan olika sociala positioner. Dessa positioner bygger på hierarkisk särskiljning från varandra (Inglis & Torpe, 2012). En överläkarens habitus överensstämmer inte med en lastbilschaufförs

habitus. Detta i sin tur kan förklara hur olika identiteter formas, överlämnas och (re)produceras både individuellt och kollektivt.

4.4 Utbildning som reproduktion av habitus

Vi finner det även intressant att analysera vår empiri utifrån Bourdieus habitus teori om utbildningens roll i samhället. Bourdieu har tillsammans med Jean –Claude Passeron (2008) ägnat sig åt i verket ” *Reproduktionen: bidrag till en teori om utbildningssystemet*” att förklara hur utbildning bidrar till reproduktion av ojämlikheter och sociala hierarkier i samhället. De menar att utbildning kan uppfattas som ett spelrum med ojämna regler, där de som har ”högre” habitus kommer att segra över de som har ”lägre” habitus. ”Vinnarna fortsätter att vinna, och förlorarna fortsätter att förlora” (Bourdieu & Passeron, 2008). Detta gör att utbildningssystemet har en benägenhet att (re)producera kapital och habitus hos individer under skolgången och därmed indirekt upprätthålla klasskillnader i samhället. Det händer osynligt, som en sorts förtäckt agenda, menar Bourdieu & Passeron (2008), och detta gör att ”de som gynnas och förlorar inte ens är medvetna om det”.

4.5 Självbestämmandeteori

Två motivationspsykologer vid University of Rochester, Deci och Ryan, har tagit fram en teori som handlar om självbestämmande och autonomi. Denna teori förklarar hur individer motiveras genom sina erfarenheter och självbestämmande (Josefsson & Lindwall, 2010). Teorin inspirerades av Freuds tankar om insikter och omedvetna behov, och även av Skinners föreställningar, tankar och idéer om individens beteende till motivation, där omgivningen givetvis spelar stor roll (ibid).

Enligt Josefsson & Lindwall (2010) menar Deci och Ryan att belöningar är en faktor som människor reagerar positivt på. Inre faktorer som nyfikenhet och intressen har en sorts uppgift att frigöra människan från det medfödda behovet av att få vara beroende av andra, vilket krävs för att uppnå den maximala självständigheten (ibid).

Josefsson & Lindwall (2010) menar att människan skall sträva efter att acceptera sina begränsningar och svagheter men samtidigt förstå sina styrkor för att använda dem mot de motgångar som denne möter i samhället. Man kan endast ta ansvar och bestämma över sina handlingar genom att bli medveten om de krafter som arbetar emot en. ”Det är det som gör det möjligt för en att göra fria val och finna en väg för att få sina behov tillfredsställda” (ibid).

4.5.1 Inre och yttre motivation

Deci & Ryan (1988) menar att motivationen kan vara inre och yttre. Den grad som individen uppfattar sina handlingar på bestämmer om hen gynnas eller missgynnas av sin motivation.

Inre motiverade individer anser Deci & Ryan (1988) vara självständiga medan yttre motiverade individer anser de vara beroende.

Wentzel (1991) intresserade sig för vad som gör att vissa barn överger sina mål och därigenom väljer att avstå från att tillfredsställa sina egna behov. För vissa barn anser Wentzel (1991) det vara viktigare att vara självständig och välja sina egna vägar som leder till uppsatta mål än för andra. "De inre motiverade barnen väljer oftast att avstå från mål som är viktigare för någon annan, t ex. föräldrars eller lärares" (ibid). De har sina egna uppfattningar om hur de kommer att kämpa emot de krafter som motarbetar dem. Däremot agerar de yttre motiverade barnen och ungdomarna enbart för att deras engagemang ska belönas av läraren i skolan, föräldern i hemmet eller omgivningen. De motiveras av att det finns förväntningar på dem, inte för att de själva vill tillfredsställa sina behov (ibid). Wentzel (1991) menar däremot att de barn och ungdomar som är inre motiverade är de som förstår sin egen situation genom att observera och läsa av sin omgivning och de förhållanden som omger hen. Deras handlingar blir motiverade av deras egna inre mål, intressen och/eller nyfikenhet. Dessa barn undersöker, testar, vill, begär och upptäcker till skillnad från de yttre motiverade barn och ungdomar som förstår sin egen situation genom att betrakta och läsa av vad som förväntas av dem.

5. Metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för och diskutera studiens metodologiska ansats, urvalsprocess, den valda metodens förtjänster och begränsningar samt hur empirin har samlats in och bearbetats. Vidare kommer vi att diskutera de problem som har uppstått under genomförandet av studien. Avslutningsvis kommer vi att reflektera över de etiska aspekterna utifrån denna undersökning och redogöra för arbetsfördelningen under studiens gång.

5.1 Val av metod

Då syftet med vår studie var att undersöka den enskildes attityder och erfarenheter lämpar sig enligt Bryman (2011) den kvalitativa metoden bäst då subjektiva upplevelser och erfarenheter bäst fångas upp genom kvalitativ metod. Då vi med studien vill få tillgång till respondenternas egna upplevelser av fenomenen samt ge respondenterna utrymme att själva välja vad de vill tala om, anser vi att den kvalitativa metoden passar bäst. Bryman hävdar (2011) att den

kvalitativa metoden är en strategi som vanligtvis lägger vikt vid ord, och på så sätt begränsas inte möjligheten till fördjupning i de svar vi får under insamlingen av empirin.

För att på lämpligast sätt kunna få svar på frågeställningarna har vi använt oss av semistrukturerade intervjuer med öppna svarsalternativ (Bryman 2011). Vi har även använt en intervjuguide (se bilaga 1) som hjälpmedel för att inte missa de ämnen vi ville beröra under intervjutillfällena. Det positiva med semistrukturerade intervjuer är att frågor som ställs inte behöver vara med i intervjuguiden eller komma i samma ordning som de finns skrivna i intervjuguiden. Detta tillåter respondenten att ha stor frihet att utforma svaren på sitt eget sätt, vilket möjliggör för hen att berätta mer fritt om sina upplevelser (Bryman, 2011).

5.2 Metodens förtjänster och begränsningar

Att använda sig av kvalitativ metod och semistrukturerade intervjuer har givetvis sina förtjänster och begränsningar. Kvalitativ metod ger oss möjlighet att explorativt kunna fördjupa oss inom ett område och analysera det. I vårt fall handlar det om att analysera de palestinska flyktingarnas drivkraft för att studera vidare och vilka erfarenheter de har av sina val. Begränsningen med kvalitativa studier är att de inte kan generaliseras till andra populationer än den undersökta, vilket går att göra med kvantitativa undersökningar (Bryman 2011).

En annan begränsning, menar Renstam & Wästerfors (2011), är att kvalitativa studier endast är aktuella under den tid och i det rum då den genomförs, samt att det är svårt att replikera en undersökning. För vår studie innebär det att resultatet inte kan vara applicerbart på andra palestinska flyktingar i Libanon eller utanför Libanon då det råder varierande insatser i andra värdländer där palestinska flyktingar är bosatta.

När det gäller semistrukturerade intervjuer menar både Renstam & Wästerfors (2011) och Bryman (2011) att förtjänsten är att intervjupersonen med egna ord kan beskriva och diskutera ett fenomen som kan utvecklas vidare med följdfrågor. Dessutom finns det inom den kvalitativa metoden möjlighet att förtydliga oklarheter från både forskarens och intervjupersonens sida, vilket är viktigt för att kunna ge en utförlig bild av den rådande situationen. En begränsning med semistrukturerade intervjuer är att det behövs mycket tid för förberedelser, utförande av intervjuer samt bearbetning av empirin (Ahrne & Svensson, 2011). Då våra respondenter inte behärskar det svenska språket är det önskvärt att kunna intervjua dem på ett språk de behärskar, i detta fall engelska, då det ger möjlighet att utesluta språkliga missförstånd (Andersson & Swärd, 2008).

5.3 Urval och avgränsning

För att uppnå studiens syfte och frågeställning bör ett målinriktat urval göras (Bryman, 2011). Med ett målinriktat urval menas att i huvudsak välja ut lämpliga och relevanta respondenter för studien (Bryman 2011). Vi anser att den mest lämpliga målgruppen för vår studie är personer som är födda och uppväxta i flyktingläger i Libanon samt har en anknytning till den akademiska världen, då vår frågeställning utgår från deras erfarenheter. För att komma i kontakt med lämpliga respondenter för vår studie kontaktade vi en person som en av oss känner sedan tidigare och som är verksam inom FN:s hjälporganisation UNRWA och har anknytning till olika palestinska flyktingläger i Libanon. Kontaktpersonen från UNRWA fick information om vilka kriterier vi ansåg att våra respondenter behövde uppfylla för att de skulle kunna delta i vår studie. Utifrån detta fick vi en lista med rekommenderade personer som vi sedan kontaktade. Vår urvalsprocess, som Bryman (2011) kallar för snöbollsurval, anser vi är den mest lämpliga för vår studie då vi hade svårigheter att på egen hand hitta respondenter.

5.4 Genomförandet av intervjuer

Till vår studie har vi valt att intervjua fyra män och tre kvinnor från olika flyktingläger med olika professioner för att få variation bland populationen. De respondenter som vi ansåg uppfylla kriterierna kontaktades via telefon för en intervju. Under planeringsfasen hade vi för avsikt att åka till Libanon för att utföra studien på plats, men på grund av familjeförhållanden, tidsbrist och kostnader blev telefonintervjuer den enda möjligheten. Fördelen med telefonintervjuerna var att dessa var billiga och effektiva, medan nackdelen är att vi kan ha missat respondenternas kroppsspråk och subtila ansiktsuttryck som kunde ha varit till hjälp under tolkningsprocessen av empirin.

Vid alla genomförda telefonintervjuer har vi inlett med att informera respondenten om hur intervjun är upplagd samt redogjort för de forskningsetiska principerna. De problem vi stötte på med telefonintervjuerna var att vissa samtal blev avbrutna under intervjun då mobiltäckningen i Libanon inte var den bästa, men detta är inte något som vi anser har påverkat svaren då vi alltid följde upp det som sagts senast innan samtalet avbröts. För att vi skulle kunna fokusera på intervjupersonen under intervjun och underlätta bearbetningen valde vi att spela in intervjun med diktafon, detta med godkännande av respondenten. Bryman (2011) skriver att det finns begränsningar med inspelning då det kan göra intervjupersonen nervös samt oroad, vilket kan leda till att intervjupersonen väljer sina ord och objektiviteten

samt trovärdigheten i svaren kan bli osäkra. Förtjänsten med att spela in intervjun med diktafon är att det inspelade materialet ger möjlighet att analysera empirin ordagrant och att man kan återkomma till materialet om man behöver reflektera eller ändra något i studiens formalia eller dylikt (Bryman, 2011).

5.5 Metodens tillförlitlighet

Jönsson (2010) förklarar skillnaden mellan validitet och reliabilitet med att den förstnämnda inriktar sig på att man undersöker det man har tänkt undersöka och det senare, reliabilitet, är tillförlitligheten i mätverktygen man använder sig av i forskningen.

Reliabilitet och validitet är ett krav inom forskning, detta för att mäta forskningens pålitlighet och trovärdighet. Det görs med hjälp av begreppen tillförlitlighet och trovärdighet. Men inom kvalitativ forskning är det dock svårare att använda sig av dessa för att precisera sin studie. Man kan använda sig av de två begreppen även inom kvalitativ forskning men det är dock svårare att precisera sin studie med hjälp av dessa två begrepp. Det finns dock fyra andra delkriterier för att säkerställa den kvalitativa studiens äkthet och tillförlighet. Dessa är: trovärdighet, pålitlighet, överförbarhet och konfirmering. (Bryman, 2011).

Enligt Bryman (2011) ökar studiens *trovärdighet* med hur väl forskaren utformar sin studie och hur äkta resultatet blir, så att det även stämmer i andra människors ögon. För att uppnå detta måste vi ha förstått och återgett respondenternas reflektioner av deras upplevda verklighet på ett rätt och riktigt sätt (Bryman, 2011).

Bryman (2011) beskriver *pålitligheten* som replikering från en forskning till en annan. Genom att alla forskningsprocesser, som problemformulering, val av respondenter, intervjustrategier, metod och analys redovisas stärks studiens pålitlighet. Detta har vi försökt att uppfylla genom att transkribera empirin ordagrant samt noggrant beskrivit vårt tillvägagångssätt för studien.

Bryman (2011) likställer *överförbarheten* med den kvalitativa studiens validitet, vilket innebär att forskaren identifierar det fenomen som hen avser att undersöka. Detta kan enligt Bryman (2011) uppnås genom att forskaren systematiserar den insamlade datan i täta beskrivningar. Dessa ligger sedan till grund för frågan om resultatet kan överföras till andra miljöer. I vårt fall kan vi inte garantera överförbarhet då förhållandena för palestinska flyktingar i hela världen är olika, beroende på vilket värdland som har tagit emot dem.

Konfirmering innebär att forskaren i studien kan styrka att denne agerat i god tro och att ingen förförståelse eller inga förutfattade meningar har påverkat studiens utförande eller resultat (Bryman, 2011). När det gäller konfirmeringen för vår studie har vi lagt våra personliga värderingar och vår förförståelse åt sidan för att få en så objektiv bild av den undersökta situationen som möjligt.

5.6 Bearbetning och analys av intervjumaterial

Efter varje genomförd intervju har vi omgående transkriberat det inspelade materialet. När alla intervjuer var genomförda läste vi igenom och strök under meningar som var relevanta för vår studie. Vi har analyserat fram fyra olika teman utifrån våra frågeställningar när vi läste igenom och kodade materialet, vilka är: *Bakgrund, Drivkraft till att studera vidare, Hinder och svårigheter under skolgången* samt *Vad hände efter utbildningen*.

När resultatet var färdigställt analyserade vi det med hjälp av våra valda teorier och den litteratur som vi presenterat i Kunskapsläget. För att göra resultatdelen mer läsvänlig har vi valt att i efterhand justera våra citat genom att ta bort upprepningar under intervjun. Detta medför dock inte att innehållet i citaten har förändrats.

5.7 Etiska överväganden

Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning har varit vägledande för de etiska frågor och ställningstaganden vi ställdes inför i början av arbetsprocessen. För att beakta individskyddskravet för de respondenter som deltog i studien finns det fyra krav som ska uppfyllas: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. (Vetenskapsrådet, 2002)

För att tillgodose *informationskravet* informerades respondenterna om studiens syfte och att diktafon kommer att användas vid intervjutillfället, då vi ansåg att detta kunde påverka deras val att medverka. De fick även information om att de när som helst hade rätt att avbryta eller avstå från intervjun och att det var frivilligt att delta i studien, vilket uppfyller *samtyckeskravet*. Då vi valde att intervjua personer över 18 år var vi inte i behov av vårdnadshavarens samtycke. Tredje kravet, *konfidentialitetskravet*, innebär att tillförsäkra deltagarna i studien om att det inspelade materialet och deras personliga uppgifter kommer förvaras så att ingen obehörig får ta del av det. Vi har även valt att avidentifiera namn på respondenter samt flyktingläger och kommer därför inte att presentera det i resultatdelen för att garantera deras anonymitet. Sista kravet, *nyttjandekravet*, innebär att materialet som

samlats in endast får användas för just den studie det avser. För att uppfylla detta kommer allt material att raderas efter att vi har färdigställt vår uppsats (Vetenskaprådet, 2002).

5.8 Arbetsfördelning

Uppsatsarbetet har vi i stora drag gjort tillsammans. Vi valde dock att dela upp ansvaret inför kunskapsläget där vi individuellt skrev om det material som vi tyckte var relevant för att sedan sammanställa texten tillsammans. Intervjuerna har vi valt att göra tillsammans men vi har däremot transkriberat intervjumaterialet individuellt för att vara effektiva och spara tid.

6. Presentation av respondenterna

De respondenter som medverkade i intervjuerna var mellan 23-43 år gamla och alla var uppväxta i flyktingläger i Libanon. Våra respondenters namn nedan är fingerade för att vi ska bibehålla deras anonymitet. De respondenter vars boende inte förklaras, bor fortfarande i flyktingläger.

- Lina, kvinna 23 år gammal, färdigutbildad apotekare.
- Sara, kvinna 29 år gammal, färdigutbildad lärare. Bor nu utanför flyktingläger.
- Jasmine, kvinna 27 år gammal, färdigutbildad ekonom. Har växt upp med föräldrar som studerat vidare på högskolenivå. Bor nu utanför flyktingläger.
- Gabriel, man 31 år gammal, färdigutbildad lärare.
- Adam, man 26 år gammal, färdigutbildad sjuksköterska.
- Isak, man 43 år gammal, färdigutbildad läkare. Har växt upp med föräldrar som studerat vidare på högskolenivå. Bor nu utanför flyktingläger.
- Josef, man 23 år gammal, färdigutbildad byggingenjör. Bor nu utanför flyktingläger.

7. Resultat

Vi kommer först att presentera resultaten och senare analysen. Som utgångspunkt i vårt resultat har vi valt att presentera empirin utifrån fyra teman som överensstämmer och besvarar studiens frågeställningar.

7.1 Bakgrund

Resultatet i denna studie grundar sig på de sju intervjuer som vi har genomfört.

Vi inledde alla våra intervjuer med frågan “ Kan du berätta mer om vem du är och vilken bakgrund du har?”, där syftet var att lära känna respondenten samt få kunskap om uppväxten i flyktinglägret, familjesituationen, de akademiska traditionerna i familjen och den tidiga skolgången.

Det vi kunde märka var att våra respondenter hade en tendens att beskriva sina tidiga levnadsår som tuffa. Uppväxten präglades av ekonomiskt utsatthet för de flesta, då föräldrarna inte alltid hade haft arbete och man fick leva på insatser från olika organisationer. De respondenter som hade föräldrar som arbetade under deras uppväxt menade att det inte förändrade så mycket, då pengarna knappt räckte. Rörelsefriheten var begränsad och kontrollerad av den libanesiska armén vid in- och utgångarna till flyktinglägret där respondenterna växte upp, vilket var någonting som gjorde att de redan under sina tidiga år förstod att deras etnicitet var ett hinder från att leva ett normalt liv.

“To be honest, I felt that something was wrong, since I was a child. I used to ask my parents why we had to show our ID cards to get in and out of the refugee camp. They hadn't a reasonable answer to my question. But as I got older, I realized that our ethnicity was the reason why we were less worthy...” (Lina)

Adam berättade även om upplevelserna av att bli kontrollerad samt om hur detta har hindrat honom från att leva ett liv likt andra människor:

“If you don't have an ID card you cannot get in or get out of the refugee camp. This affects us as people, not being able to go wherever you want without being checked. You cannot live freely as other people in the world, or even in Lebanon.” (Adam)

Familjesituationen för de personer som deltog i studien var liknande; alla hade vuxit upp i en familj med gifta föräldrar samt minst fyra syskon. Den akademiska traditionen i familjen var ovanlig för de flesta. Majoriteten av föräldrarna hade inte läst klart grundskolan och bara tre av dem hade en avslutad gymnasieutbildning. Två respondenter hade föräldrar med eftergymnasial utbildning. Anledningen till att de flesta av våra respondenters föräldrar inte hade möjlighet att studera förklarade Gabriel med att krig, och förföljelser inne i

flyktinglägret gjorde det omöjligt. Samtidigt gjorde oroligheterna att man fick fly konstant till olika områden vilket gjorde att skolgången avbröts alltför ofta för föräldrarna.

No ... actually ... no. They haven't got any education. They had no chance to do it. It was war and persecution in the refugee camp, it held them back from their studies.. It was war, constantly... (Gabriel)

Det framkom även under intervjun med Sara att det bara var hon som har studerat i sin familj och att hennes äldre bröder var tvungna att avsluta sina studier i förväg för att bidra till familjens försörjning. Anledningen berättade hon var att det inte fanns, och fortfarande inte finns, någon hjälp att få av varken staten Libanon eller organisationerna som täcker de behov som uppkommer. Detta, menade hon, är vanligt även bland andra familjer i palestinska flyktingläger.

Gemensamt för sex av våra respondenter i denna studie var att deras grundläggande skolgång i princip ser likadan ut. De har gått i skolor som har varit belägna inne i flyktinglägret vilka finansierats av FN:s hjälporganisation för Palestinska flyktingar - UNRWA. Efter avslutad nioendeklass fick de gå i skolor utanför lägret, men fortfarande var dessa skolor sponsrade av UNRWA. Att gå i en UNRWA skola beskrivs som skolor i dåligt skick med många elever i klasserna och att lärarna var överbelastade samt inte kunde hjälpa eleverna när det behövdes.

Det fanns dock en glädje i att gå i skolan vilket Josef beskriver nedan:

“When we were at school, it was a change of enviroment... We learned a lot of new things, we met our classmates and had fun together.. It was like we forgot that we lived locked in a refugee camp ...” (Josef)

Som vi nämnde tidigare i presentationen av resultatdelen, hade två av våra respondenter föräldrar som studerat på högre nivå. Dessa respondenter hade även andra möjligheter redan under sin tidiga skolgång. Föräldrarna var mer medvetna om att göra aktiva val trots att deras ekonomi knappt tillät det och en av familjerna hade sina barn i privat skola. Men att inte ha liknande skolgång som andra palestinier skapade samtidigt ett utanförskap.

“I had different conditions than the other Palestinian children in our refugee camp. My parents are highly educated which is unusual for most other people in my age. In the refugee camp where I grew up, it was maybe 10 people who were educated. My parents were teachers and they were very careful that their children would get a good education. They knew how

bad it was, and payed our elementary education in a private school. I was the only palestinian in my class.” (Isak)

7.2 Drivkraft till att studera vidare

Huvudfrågan i vår intervjuguide var vilka drivkrafter som stod bakom valet av vidare studier på högskolenivå. På den frågan fick vi vissa liknande svar hos respondenterna. Huvudteman för berättelserna var att respondenterna önskade sig bort från de förhållanden de befann sig i då.

Det fanns en uttalad önskan om att man inte ville att ens egen framtida familj och barn skulle uppleva det som man själv hade upplevt som barn. En av respondenterna svarade att han inte ville att hans barn i framtiden skulle leva i flyktingläger och ha begränsad rörelsefrihet.

En annan respondent, Adam, menade att han visste att vägen till det bättre inte är oproblematiske och slät, men att han ändå gav sig iväg för att ta revansch på det Libanesiska samhället som inte ville erkänna hans folk som värdigt och ge dem de grundläggande mänskliga rättigheterna

“I knew that I had to work hard, and that would not be easy for me because of my ethnicity, but I choosed to take a revenge, to show them that we - palestinian also can.” (Adam)

Gabriel påpekade att han hade uppfattningen att kunskap var det bästa vapnet mot förtryck. Han hade inställningen att en utbildning, en titel, kommer att göra att han får mer makt, högre status i samhället och på så sätt kommer att bli respekterad trots sin nationalitet.

I mean... I thought I could make a difference with my knoweledge... I mean.. it is like a human weapon, you use it to enlight people, and win over oprression, it's a strategy”. (Gabriel)

Lina förklarade att de som drev henne mest att fortsätta med sina studier var föräldrarna. De på något sätt stöttade och tvingade henne till att fortsätta med sina studier då de själva hade påpekat att hon skulle få ett bättre liv om hon fick en bra utbildning.

I owe it to my parents, I always had their support. They want me to achieve what they couldn't achieve, and get a better life. (Lina)

Isak berättade att han kommer från en familj med akademiska traditioner. Båda hans föräldrar var lärare. Han berättade att han och alla hans syskon fick högutbilda sig för att upprätthålla den akademiska traditionen som redan fanns inom familjen. Skuld känslor och påtryckningar från familjen var det som avgjorde om han skulle utbilda sig på högre nivå. Isak berättade att det inte var ett val att studera vidare på högre nivå, utan det var ett måste för att känna sig som en av familjemedlemmarna samt att kunna hjälpa föräldrarna ekonomiskt i framtiden.

All of my siblings studied at the university. It wasn't even an issue in our family. My parents was very supportive and we – sisters and brothers helped each other to get an education.... Financially and with our knowledge, we helped each other. (Isak)

Jasmines svar skiljde sig åt från övriga respondenters svar då hon menade att det var ett val som hon fick göra själv. Det var inget direkt krav från föräldrarna, men samtidigt kände hon skuld känslor över att kunna välja bort att studera på universitet för att hennes föräldrar var högutbildade människor. Hon menade att anledningen till att hon fortsatte med studier främst berodde på att hon inte ingick äktenskap innan hon fick sin examen, utan istället valde att fortsätta med sina studier.

Ytterligare en gemensam faktor för alla respondenterna var att stipendier har finansierat deras högskoleutbildning och även var det som avgjorde om man efter gymnasieutbildningen fortsatte med sina studier.

"If I did not get the scholarship from ... I would never have had the opportunity to have continued with my studies". (Sara)

7.3 Hinder och svårigheter under skolgången

Vi var även intresserade av vilka hinder och svårigheter som fanns under våra respondenters skolgång. Det var inte så mycket spridning mellan svaren, då berättelser om fattigdom och brister i skolan var huvudteman som respondenterna pratade kring.

Skolans brister var ett återkommande tema genom våra intervjuer, främst av de respondenter som gick på en UNRWA-finansierad skola. Skolans byggnad var inte byggd för att klara av kalla vintrar och de fick oftast stanna hemma då det var för kallt i skolan under vintern. Skolgången var även "frihet under ansvar". Lärarna hade ingen kontroll över om eleverna lärde sig någonting eller inte utan det avgjorde de nationella proven som eleverna skrev i slutet av

skolåret. En av respondenterna berättade att hon tyckte mycket om att lära sig i skolan, men stora klasser med 40 elever gjorde att läraren inte hann hjälpa henne mycket.

Sometimes I asked about help at the beginning of the lesson, but the teacher did not have any time to help me. She blamed it on all the pupils who needed help. It was difficult for me to understand why she said that, but... Now, I am a teacher myself and I know what she meant then... (Sara)

Detta bekräftade även Lina när hon berättade att lärarna inte hjälpte henne mycket och detta gjorde att hon blev ännu mer utsatt då hon inte kunde få hjälp hemifrån och fick kämpa hårt för att klara studierna på egen hand.

"I never got any help during my studies... I did it on my own... (Lina)

En av respondenterna berättade att han brottades med tanken på att gå i skolan varje dag, då det förekom fysisk misshandel av eleverna. Samtidigt som detta skapade disciplin, skapade det även rädsla för att gå till skolan.

I was scared, it was a russian roulette... You never knew who is going to be beaten today, because the reason to be beaten could be anything. Undone homework, noise or attention deficit... But the fear for the teacher to hit us, made me have more discipline" (Josef)

Ytterligare hinder som två respondenter kunde återberätta var att deras släkt och ibland föräldrar motsatte sig deras studier och tyckte att de skulle ha arbetat istället för att hjälpa och bidra till familjens ekonomi. Motståndet blev ibland så stort att respondenterna kunde känna att de svek sina familjer och kände skam och skuld känslor för att inte kunna bidra till sin familjs försörjning. Detta satte samtidigt igång tankar om att det inte finns någon väg tillbaka och de måste kämpa för livet för att få utbildningen och få det bättre för att kunna hjälpa till med familjeförsörjningen i framtiden. En av respondenterna tänkte att han med hjälp av sin utbildning skulle komma att få ett bättre betalt arbete och kunna ta hand om sina föräldrar och höja statusen för sin familj i helhet.

De berättade att det kan även uppstå situationer där högutbildade palestinier inte accepteras av sina egna då det kunde uppfattas som att de med hög utbildning kunde se ner på dem. Då förekom det även att man inte kände sig "hemma" bland sina egna och började söka sig till andra som visade mer acceptans. På så sätt kunde man hamna i ett samfund där bara högutbildade personer från flyktinglägren umgicks och bildade en sorts diaspora som hade

större möjligheter till bättre liv och bättre chanser på arbetsmarknaden. Men även det, uppger de, hade sina fördelar då detta kunde uppmuntra nya generationer att kämpa för hög utbildning och få förhoppningar om ett bättre liv.

For now, I can say to you... I socialise only with people who have studied at the university.. Not that I choose it to be so.. I just indirectly forced to it... I mean... I am not.. From the other side it is good - new generation, our children, they see that the university can make your life different. Like you get respect from others and your words weigh more. (Jasmine)

7.4 Vad händer efter utbildningen?

Vi frågade även om någonting hade förändrats efter utbildningen, vilket var väldigt intressant för oss för att kunna se huruvida det finns skillnad med att studera eller inte. Fyra av våra respondenter berättade att de hade fått arbete inom UNRWA.

Sara berättade att hon kunde flytta ut från lägret och köpa en bostad med leasing, men att hon inte har rätt att äga lägenheten och att hennes barn inte kan ärva den eftersom det är förbjudet enligt lag för flyktingar att äga fastighet. Men hon uppger att hennes sociala status höjdes i hennes nätverk och att hon är en respekterad kvinna nu för att hon är lärare.

I lease an apartment nearby the refugee camp I work in.... But unfortunately I have no rights on it. The government can take it from my children when I pass away... But I have a high status and get more respect from my compatriots because of my being teacher. Everyone understands what it takes, for a palestinian to get a high education in this country, everyone know... even children... (Sara)

En av respondenterna berättade att han var först i sin familj att flytta ut från flyktinglägret och det var först då han kände att hans liv förändrades. Han berättade att han bodde i en ort där majoriteten av invånarna var libaneser och för det mesta högutbildade människor. De flesta grannarna kände från den akademiska världen. Det kändes ändå ”som hemma i lägret”, men på en hel annan nivå.

My parents' house, if I can call it a house... it was a slum, actually, was nothing in compare to the apartment I rented. It had two rooms but I thought of it like a palace... I was living there alone, because I was so tired of noise, vermin and all misery that I grew up with... (Josef)

Känslan av att kunna ta sig fritt var man vill utanför flyktinglägret var något som poängterades särskilt. De var inte längre i behov av att visa upp sina ID-kort för att få tillåtelse att ge sig ut.

“It feels good to not be controlled at the checkpoints, anymore” (Jasmine)

Respondenterna uppgav att även om deras liv förändrades och det kändes som att de efter utbildningen skulle få fler möjligheter till bättre arbete och liv, blev det inte så för alla. Det blev bara en statusfråga bland sina egna, att man nu hade fått en högre utbildning. Man kunde få arbeta på skolor och hälsocentraler inne i flyktinglägren, hos organisationer vars verksamhet rörde flyktingar men även i privata verksamheter där en palestinier var accepterad. De två respondenter som arbetade inom privata verksamheter lyckades få arbete tack vare sina privata nätverk, som de fick på universitetet när de studerade.

It gives more than one can imagine. I have got a lot of contacts and it helped me to get the job that I have today. (Isak)

Om vi kategoriserar våra respondenter så kan vi nog dela in dem i två kategorier. Den ena kategorin är personer som växte upp i politiskt engagerade hem och den andra kategorin växte upp i helt vanliga familjer som inte var engagerade i politik och “som litade på att politiker ska lösa allt”. De två respondenterna som växte upp i engagerade hem hade akademiska traditioner i sina familjer och var mer bekanta med den akademiska världen. De berättade att de inte hade känt någon större statusförändring i och med att deras familjer redan hade en hög status bland palestinier samt att ingen tvekade om att de skulle komma att fortsätta med traditionen. Hos de två respondenterna fanns det en känsla av stolthet över att de inte svek sina familjer genom att fortsätta studier på högre nivå. Däremot de respondenter som kom från politiskt oengagerade hem berättade mer om hur stolta de var att de “tog striden mot systemet” och vågade kämpa oavsett alla hinder. Samtidigt uppgav de att deras status höjdes avsevärt bland deras landsmän och de fick bättre självkänsla.

Gemensamt för alla respondenterna var att deras flyktingstatus inte ändrades eller blev bättre oavsett om de fick en högre utbildning eller ej. Deras flyktingstatus hindrade dem från att arbeta inom vissa yrken och tillät dem endast att arbeta inom organisationer som var

engagerade i flyktingfrågor. Vi kunde även ana en benägenhet hos privata aktörer att använda sig av den svarta marknaden för att anställa palestinier som inte äger rätt att arbeta lagligt med vissa yrken. Då de tre respondenter som arbetar i privata verksamheter berättade att deras anställning hos privata aktörer inte är legal och att de inte kan ta del av statens sociala försäkringar även om de arbetar inom privat verksamhet. De få som lyckades ta sig ut ur flyktinglägren, både boende -och anställningsmässigt var de med stort nätverk och många kontakter. De som inte har flyttat ut menar att man nu är ödesbunden till flyktinglägren. “*You born, you live, you work and you die in a refugee camp....*” (Adam).

8. Analys

I detta avsnitt kommer vi att använda oss av tidigare presenterade teorier och forskning vilket kommer att ligga till grund för vår analys av empirin.

8.1 Bakgrund

För att förstå den enskilda respondentens val tyckte vi det var viktigt att först få en bild av deras bakgrund, det som Bourdieu (1999) förklarar som habitus. Han menar att den enskilda individens habitus är en bidragande faktor till individens val under livets gång (ibid). Våra respondenter blev medvetna om sin identitet och allt som följer med den redan i tidig ålder, vilket empirin visar kan ha varit en avgörande faktor för deras val senare i livet.

I den insamlade empirin kunde vi finna både likheter och skillnader i respondenternas habitus. En av likheterna var att alla våra respondenter har vuxit upp i kärnfamiljer tillsammans med minst fyra syskon. Det fanns dock en skillnad mellan respondenternas familjer där två respondenter, Isak och Jasmine har vuxit upp med föräldrar som hade högskoleutbildning. Empirin visar att familjernas sociala position var en viktig utgångspunkt när våra respondenter bestämde sig för att fortsätta med sina studier. Isak och Jasmine menade att de ville upprätthålla familjens akademiska tradition och föra den vidare till nästkommande generationer, medan resterande som inte hade någon akademisk bakgrund i familjen, menade att de ville få ett bättre liv än vad deras föräldrar har haft.

Detta visar på att respondenterna genom utbildning ville öka sitt eget kulturella kapital (Bourdieu, 1999 och Inglis & Torpe, 2012) eller upprätthålla familjens kulturella kapital och därmed få högre status i samhället. Dessa strategiska val som respondenterna har gjort visar på att de var medvetna om att de kunde förändra sin framtid och att deras habitus inte är förutbestämd, som Inglis & Torpe (2012) menar. Samma tankesätt har vi även mött under

intervjuerna, särskilt med Jasmine och Isak, att de kunde ha en tendens att beskriva sitt val av studier på högre nivå som om det vore en självklarhet, då alla i deras familj och omgivning hade en akademisk bakgrund. De var yttremotiverade enligt självbestämmandeteorin (Deci & Ryan, 1988) då de förväntades av sin närmaste omgivning att studera på universitet. Medan de respondenter som inte hade några traditioner av akademiska studier i sin familj beskrev sina handlingar som aktiva val. Dessa personer provade sig försiktigt fram. De begärde av systemet att få den utbildning som var avsedd för libanesiska ungdomar. Med tanke på deras tillgångar för att tillfredsställa sina framtida behov och uppnå självständighet kan vi även förklara det med Wentzels (1989) mening om att inre motivation gynnade deras situation. Föräldrarnas arbetsmarknadsposition och utbildningsnivå bestämde hur högt ribban sattes av själva respondenterna. De två respondenter som hade föräldrar med hög utbildning valde yrken som ekonom och läkare vilket framställs vara mer prestigefyllt och välbetalt i samhället än till exempel sjuksköterska, lärare eller apotekare som blev valet för respondenter med familjer med icke-akademisk bakgrund. Detta stämmer väl överens med Inglis och Torpes (2012) mening om att val av utbildning eller yrke kan baseras på olika grader av kapital. Detta kunde vi betrakta i den insamlade empirin, utifrån de strategiska val som Jasmine och Isak gjorde för att upprätthålla familjens kulturella kapital och höga position på det sociala fältet. Lundqvist (2010) skriver i sin avhandling att det strategiska valet baseras på vilka yrken som anses vara tillgängliga på arbetsmarknaden för hennes respondenter, då dessa valde yrken de kunde utöva med tanke på sin etnicitet och det kulturella kapital de besatt. Paralleller kan dras mellan våra respondenter att syftet med att välja yrken strategiskt grundade sig i kulturellt kapital samt habitus. Enligt Bourdieu (1999) tar man sin habitus som utgångspunkt och kan röra sig mellan olika habitus för sitt identitetsskapande. Majoriteten av våra respondenter överskred sina ursprungshabitus gränser i försöket att driva förändringar och uppnå högre status. Bourdieu (1999) menar att individens egna habitus bidrar till konstruktionen av gruppens habitus. Vi kan se tendenser på att våra respondenters val av utbildning kan tyckas förändra tanken på vidareutbildning även hos övriga palestinska flyktingar.

Ytterligare en likhet i habitus hos alla våra respondenter som tydligen har varit en viktig faktor för att fortsätta med sina studier, var den upplevda diskrimineringen från den libanesiska staten. En av våra respondenter berättade att man redan under tidig ålder fick en uppfattning om att man var mindre värd som människa bara för att man var palestinier. Vår respondent Gabriel berättade att utbildningen för honom blev ett vapen mot förtryck och

förväntade sig att få mer respekt av samhället trots sin nationalitet som palestinier. Detta visar på ett medvetet sätt att genom att öka sina kapitaltillgångar med hjälp av utbildning når man en högre position i det sociala fältet.

8.2 Drivkraft till att studera vidare

Utsattheten och kontrollen från den libanesiska staten var något alla var överens om som en bidragande faktorn till att man ville ha en högre utbildning för att kunna förändra sin livssituation. Revanschlusten som väcktes mot förtrycken förenade vår målgrupp, och enligt vår tolkning låg detta till grund av deras val av vidare studier. Genom att välja att studera gjorde de samhället medvetet om sin existens och sin kapacitet av att vara ”värdiga” samhällsmedlemmar som skulle kunna bidra till samhällets utveckling. Enligt vår uppfattning försökte våra respondenter på detta sätt positionera sig högre upp i samhället med hjälp av sitt utbildningskapital, för att jämna ut klasskillnader som uppstår på grund av etnisk diskriminering.

Skillnader i individernas habitus, som vi nämnt tidigare i texten, är att två av våra respondenter hade föräldrar med akademisk bakgrund medan resterande helt saknade akademisk bakgrund. De respondenter som inte hade koppling till den akademiska världen upplevde att de hade svårt i skolan och fick klara sig på egen hand, samt att stöd hemifrån inte var aktuellt då föräldrarna saknade kunskaper. Däremot berättade majoriteten av respondenterna att samtal om utbildning alltid pågick, trots att föräldrarna inte var engagerade och aktiva under skolgången. Isak var den ende vars föräldrar var mer engagerade och aktiva i hans val och han fick stöd i form av att gå på en privatskola vars status var högre än UNRWA skolornas, där övriga respondenter gick.

UNRWA- skolan sågs som ett symboliskt värde på deras utbildningskapital som gav tydliga konsekvenser i deras framtida liv då den inte likställdes med andra skolor i Libanon.

Skolgången i en UNRWA - skola gav eleverna en gemensam uppfattning om deras identitet som palestinska flyktingar och som utsatta människor. Resultatet visar samtidigt att det sätt som eleverna behandlades på i skolorna, skolornas skick med mera gjorde det tydligt för eleverna att de levde i ett ojämlikt samhälle.

Vi fick en uppfattning av att de elever som var motiverade att studera vidare på högre nivå inte alltid hade stöd av skolan och sina familjer samt fick kämpa och konkurrera med varandra om studiebidrag från organisationer som stödjer palestinska flyktingar ekonomiskt under deras studietid. I konkurrensen vann de elever som hade privilegiet av att ha gått i privata skolor utanför flyktingläger och hade höga betyg, vilket bekräftar Inglis & Torpes (2012) teori

om att individer med högre utbildningsstatus har en högre habitus och är mer attraktiva för privata aktörer, än de med lägre status.

Situationen som rådde i UNRWA skolor tolkade vi även med hjälp av Furmans (2005) bok, där han skriver om förändringen som sker i goda möten mellan barn och personal. Daglig misshandel av elever, skolornas dåliga skick och överbelastade lärare bidrog till att vår målgrupp (som gick i UNRWA skolor) var rädda att gå i skolan för att skoldagen för det mesta var oförutsägbar och krävande. Oavsett detta tolkade vi utifrån vår empiri att det var gemenskapen som fanns i skolan bland eleverna och möjligheter till miljöbyte som gjorde att våra respondenter gick till skolan varje dag. Deras svar på frågan om vad som var roligt i skolan var nästan likadana; att det enda roliga med skolan var att de hade kommit bort hemifrån där det var trångbott, ingen ro och att de fick träffa sina kompisar. Men samtidigt uppgav de att de inte kunde njuta helt av detta då skolan hade sina egna brister såsom misshandel från lärarna eller till exempel kyla på vintrarna. Samtidigt, menade våra respondenter, var det bra att alla hade samma bakgrund och att de inte oroade sig för att avvika från andra. Isak som gick i en privat skola utanför flyktinglägret uppgav att han hamnade i utanförskap i skolan på grund av att han var den enda palestiniern i sin klass. De sociala problemen var gemensamma för alla, vilket tyder på att de skolor som var avsedda för palestinska flyktingar reproducerade klasskillnader genom att fastställa ramarna för attityder och identitet. Detta stödjer vi med hjälp av Bourdieus och Passerons (2008) teori om reproduktion av ojämlikheter och sociala hierarkier, där de menar att skolan är den institution som upprätthåller sociala skillnader då barn med samma habitus går i samma skolor, där de interagerar med varandra. Vår tolkning av respondenternas berättelser om sin skolgång blev att utbildningssystemet i Libanon reproducerar kapital och habitus och därmed upprätthåller diskrimineringen mellan palestinska flyktingar och etniska libaneser.

Vi intresserade oss för en fråga som handlade om vilken hjälp våra respondenter fick under sin skolgång. Svaren varierade inte så mycket då nästan alla respondenter berättade om att begränsad kulturellt -och utbildningskapital och bristen på vägledning i skolan gjorde att de inte hade förväntningar på yttre hjälp utan bara litade på sina egna val.

Bourdieu (1999) menar att ”genom sin habitus och sociala position kommer individen i första hand att göra de val som är bekanta och har ett tydligt manus”. Detta kan vi även instämma i vad gäller våra respondenters berättelser om att de flesta av klasskamraterna valde att avbryta sina studier i ett tidig skede och börja arbeta istället. Detta var ett tydligt manus som fungerade för deras föräldrar och syskon som avbröt sina studier för att börja arbeta och

kunna bidra till familjens ekonomi. Lundqvist (2010) menar att de etniska kategoriseringar som finns på arbetsmarknaden tar ungdomar in i skolans värld och “detta tonas fram i möten med systemet”. Denna slutsats kunde vi också dra av respondenternas berättelser om deras skolgång då flera av dem berättade att de fortsatte med sin skolgång fast de var medvetna om den etniskt uppdelade arbetsmarknaden och justerade sina prestationer utifrån dessa.

8.3 Hinder och svårigheter under skolgång

Fem av sju respondenter berättade att flera av deras familjemedlemmar arbetade på den svarta marknaden vilket var den enda möjligheten till försörjning. Akademisk tradition i familjen gjorde det inte lätt för de två respondenter som hade en akademisk bakgrund. Denna svårighet låg i deras flyktingstatus som följer dem än idag som vuxna människor. I situationen som råder inne i flyktinglägren i Libanon är förhållandena dåliga för alla flyktingar, och enligt vår tolkning av respondenternas svar, drabbas barn mest. Skolornas dåliga skick, överbelastade lärare, stora klassrum, fattigdom, trångboddhet med mera bygger otrygga förhållanden för barn som i väldigt tidig ålder blir tvungna att börja arbeta på den svarta arbetsmarknaden för att kunna bidra till familjeförsörjningen.

Bourdieu (1999) menar att ungdomar deltar i ett socialt samspel med andra aktörer. För våra respondenter var utbildning en uppgradering av deras sociala status, ett bra liv och erkännandet, och var motivationen som formades medan de växte upp med de sociala orättvisorna. Deras uppfattningar om hur de ville leva sina liv överensstämde inte med den verklighet som omgav dem. Av våra respondents berättelser kunde vi urskilja en rad faktorer som kunde spela roll för deras självbestämmande. Den viktigaste faktorn var deras familj och släkt, och blev en utgångspunkt när de bestämde sig för att studera vidare. Skolan var ytterligare en faktor som påverkade våra respondenter. Skolans dåliga skick, ohyra, stora klasser med många elever, överbelastade lärare formulerade respondenternas subjektiva tolkningar av deras egen situation och vilken inriktning de skulle komma att få, för att kunna ha det bättre i framtiden. Bourdieu (1999) menar att ungdomarna läser av mötena och de sociala fältens spelregler utifrån sitt kulturella kapital. Vi kunde instämma i detta då vi märkte tendensen för hur respondenternas kulturella kapital bestämde hur de tolkade sin situation, vilka erfarenheter de fick och vilka insatser de var tvungna att göra för att få den mest optimala vinsten av sin skolgång. Respondenterna i studien relaterade till svårigheten med att stå inför valet att prioritera högre utbildning eller bidra till familjens ekonomi, vilket var en av orsakerna till att studenter avbröt utbildningen i förväg. Studenterna kände även oro inför

framtiden, då de i vissa länder inte har möjlighet till att få arbeta inom vissa yrken. (Crea, 2015)

8.4 Vad hände efter utbildningen

Vi analyserade vår empiri även utifrån frågan om vad hände efter utbildningen.

Respondenterna uppgav att själva arbetsmarknaden var en viktig faktor. Respondenterna värderade sina chanser på arbetsmarknaden och sitt nätverk samt övervägde vilka chanser de hade för att lyckas få anställning med den utbildning som de valde för sig. Samtliga respondenter uppgav att den första riskfaktorn de övervägde var deras flyktingstatus.

Diskrimineringen framställde inte arbetsmarknaden som ett öppet rum av möjligheter, utan på vissa fält framstod exkluderingen vara hög. Det gav oss en bild av en etniskt uppdelad arbetsmarknad, där vissa yrken var förutbestämda för palestinier. Med utgångspunkt i Wright & Palesters (2010) studie om hur flyktingarna exkluderas från arbetsmarknaden i Kenya kunde vi instämma i att exkludering av palestinska flyktingar i Libanon hämmade nyttan inte minst för flyktinglägren då akademiker kunde använda sin utbildning till flyktingarnas gagn t o m i förebyggande syfte. I stället flyttade de som kunde få anställning hos privata aktörer ut, och i överensstämmelse med Inglis & Torpes (2012) mening, kan vi instämma i att den högre statusen och utbildningskapitalet som de fick med hjälp av studier på universitetet förblev en individuell habitus och inte kunde berika gruppens habitus.

9. Slutdiskussion

9.1 Sammanfattning

Syftet med studien har varit att beskriva och analysera vilka drivkrafter som har fått palestinska flyktingar i Libanon att studera vidare på högskolenivå, med utgångspunkt i tre frågeställningar:

- Vad motiverade dem att fortsätta med sina studier?
- Vilka svårigheter och hinder har de mött under sin studietid?
- Vilka förändringar har skett i deras liv efter valet av att studera vidare?

För att undersöka detta har vi genomfört sju telefonintervjuer. Med hjälp av Pierre Bourdieus teoretiska ramverk samt Deci & Ryans självbestämmandeteorin kom vi fram till att drivkraften till att studera vidare hos de sju respondenter kunde delas upp i yttre och inre motivation. Den yttre motivationen grundade sig på att respondenterna ville leva upp till

omgivningens förväntningar medan de respondenter med inre motivationen ville ändra sin livssituation och tänkte på välfärden för ett bättre liv för kommande generation. En gemensam motivation för båda grupperna var att ta revansch på den libanesiska staten som har utsatt palestinska flyktingar för diskriminering samt vara förebilder för andra palestinier. Förändringar som respondenterna fick uppleva efter sin utbildning är att deras status bland palestinska flyktingar höjts. Dock har deras status i det libanesiska samhället inte förändrats då de fortfarande har flyktingstatus och inte får ingå i den legala arbetsmarknaden.

9.2 Avslutande diskussion

Vi anser att de teorier som vi valde klargjorde våra resultat, då vi kan förklara respondenternas motivation till vidare studier på högre nivå med att bakomliggande motiv var att driva förändring i sina liv och upprätthålla status. Både de som var inre och yttre motiverade hade långsiktiga mål i form av att föra traditionen vidare till nästkommande generationer och ta revansch på den libanesiska staten som diskriminerar palestinska flyktingar. Deci & Ryan (1998) skriver bland annat att yttre motiverade personer presterar utifrån motiven av att få yttre belöningar. I vår studie kunde vi se att upprätthållandet av familjens akademiska traditioner var en belöning för de två respondenter som uppgav att deras val av högre utbildning var viktig både utifrån känslan av tillhörighet till familjen, och att de blir till förebilder för andra då de andra kan se att om man kämpar så går det att få chansen att studera på högre nivå. De inre motivationsfaktorerna för våra respondenter utan akademisk tradition i familjen var att förändra sin egen livssituation och etablera traditionen av akademiska studier i familjen. De drevs av tanken på sina föräldrars ålderdom utifrån försörjningsperspektiv och framtida barn.

I vilket fall som helst tycker vi att utbildningen upplevdes som en utväg och inte som en rättighet. Dessutom gör diskrimineringen att alla flyktingar som bestämmer sig för att studera på högre nivå konkurrerar med varandra och med de ungdomar som är libanesiska medborgare. Detta minskar deras chanser avsevärt när det gäller antagning på universitet. Våra resultat visar dock att den valda utbildningen inte stämde överens med respondenternas intressen, utan motiverades av vilka yrken som våra respondenter kunde arbeta med på den legala arbetsmarknaden. Den slutsats som Catarina Lundqvists (2010) drog av sin empiri kan även appliceras på våra respondenter då hon menade att ansvaret för valet av yrken ligger helt på ungdomarna då de måste välja noga för att minimera riskerna på arbetsmarknaden. De yrken som majoriteten av våra respondenter valde var yrken som man kunde arbeta med legalt

som palestinier i Libanon. Deras val låg på UNRWA skolor, vårdcentraler och apotek inom flyktingläger samt byggindustrin som bygger flyktingförläggningar. Vi fick funderingar kring om vad som kan hända när UNRWA inte kan anställa fler lärare och om det inte behövs fler sjuksköterskor och byggingenjörer som ska arbeta inne i flyktinglägren.

Detta väckte våra tankar om vad det kan signalera till nästkommande generationer då de kommer att inse att oavsett om man studerar på universitet eller inte, så kommer de som flyktingar att vara tvungna att leva på insatser från hjälporganisationer. Detta kan även betyda att den inre motivationen som drivs fram av förändringsbegär kan slockna. Därmed kan detta fortsätta att fullfölja det som Bourdieu & Passeron (2008) kallar för reproduktion av ojämlikheter och sociala hierarkier i samhället. Detta kan vi verkligen instämma i då, enligt våra respondenter, UNRWA skolornas skick och utbildningsnivå visar tendenser att upprätthålla samma standard år efter år.

Vi skrev i metod delen under rubriken ”*överförbarhet*” att vi inte kan generalisera vår studie till alla palestinska flyktingar som befinner sig i andra värdländer som i själva Libanon. När det gäller palestinska flyktingar i Libanon kan vi nog, med stor försiktighet, tro att vår studie skulle kunna gälla de palestinska flyktingar i Libanon, som väljer att fortsätta studera på högre nivå, då diskrimineringen som sker på etnisk grund i Libanon gäller alla palestinska flyktingar.

Vi intresserade oss även för om hur våra respondenters liv förändrades efter deras studier på universitet. Svaren som vi fick varierade inte så mycket, men allas individuella berättelser var intressanta för oss. Vissa menade att livet inte förändrades så mycket, då de fortsätter att leva i flyktinglägren för att de arbetar inom dem. De som kunde ta sig ur ut lägren uppgav att de flyttade ut från lägren för att de kunde få arbete hos privata arbetsgivare. Vi tycker att förändringen har skett i själva medvetenheten av våra respondenter då samtliga fastslog att deras status ökade bland deras landsman. Men detta fick oss att fundera om utbildningen, som palestinier i Libanon får med stora svårigheter, bara är en statusfråga. För oss såg det mer ut som en kamp mot det diskriminerande systemet där en palestinsk flykting får en känsla av att vara ovärdig från barnsben. Detta anser vi är ett brott mot alla konventioner om mänskliga rättigheter, där rätten till utbildning är en självklarhet för alla. Man kan tänka på hur mycket av de mänskliga resurserna den libanesiska staten förlorar där palestinska flyktingar hindras från att vara fullvärdiga medborgare och bidra till statens välfärd. Av all erfarenhet som vi har

av den svenska utbildningspolitiken kan vi påstå att utbildning och förvärvsarbete kan vara en stor tillgång för flyktingar som vill förändra sina liv.

Under studiens genomförande väcktes det en del tankar hos oss då vi diskuterade dagens politiska situation och fick funderingar om hur situationen ser ut just nu när Libanon fick ta emot flyktingar även från Syrien. Vi tror att detta kommer att påverka de palestinska flyktingarnas situation ännu mer. Resurser kommer att fördelas mellan dem och de nyanlända flyktingarna från Syrien. Vi tror att skolornas överbelastning kommer att öka ännu mer, då de nyanlända flyktingbarnen också är i behov av skolgång. Den svarta arbetsmarknaden kommer också att visa tendenser på ett överflöd av illegala arbetssökande då nyanlända syriska flyktingar kommer att försöka finna sig inkomstkällor. Detta kommer att betyda att även konkurrensen om arbete blir större och utsattheten kommer att öka. Detta skapar samtidigt spänningar mellan palestinier och syrier då bägge grupperna är utsatta och kommer att konkurrera om de mest avlönade arbete. Detta är ett ämne som vi anser vore intressant att forska vidare om. Ämnet kan även undersökas vidare genom att studera hur de palestinska flyktingarnas utbildningsmöjligheter ändrades och kommer att påverkas i relation till de nyanlända flyktingarnas utbildningsbehov.

10. Litteraturförteckning

Al-Hroub, A. (2014) Perspectives of school dropouts' dilemma in Palestinian refugee camps in Lebanon. *International Journal of Educational Development* 35:53-66

Andersson G. och Swärd H. (2008) Etiska reflektioner i Meeuwisse, A., Swärd, H., Eliasson-Lappalainen, R. & Jacobsson, K. (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur & kultur

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2009). Stockholm: UNICEF Sverige. (Hämtad: 2016-06-04) Tillgänglig:
<http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>

Berglund, S. 1998. *Val av livsstil: Problemungdomars sätt att hantera verklighet och konstruera identitet*. Akad. avh. Umeå Universitet.

Bourdieu, P. (1999). *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos

Bourdieu, P. & Passeron, J. (2008). *Reproduktionen: bidrag till en teori om utbildningssystemet*. Lund: Arkiv.

Broady, D. (1998). "Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg", Skeptronhäften nr. 15, Uppsala universitet.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Crea, T. (2015) Higher education for refugees: Lessons from a **4-year pilot** project *International Review of Education*. 61(2):235-245

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1988). "Intrinsic motivation and self-determination in human behavior". New York: Plenum

Dryden-Peterson & Giles, (2010) Introduction: higher education for refugees

Furman, B. (2005). *Det är aldrig sent för en lycklig barndom*. Stockholm. Natur&Kultur

Inglis, D. & Thorpe, C. (2012). *An invitation to social theory*. Cambridge: Polity.

International Crisis Group (ICG), *Nurturing Instability: Lebanon's Palestinian Refugee Camps*, Middle East Report No. 84, 2009, (Hämtad:2016-03-10) Tillgänglig :
<http://www.crisisgroup.org/en/regions/middle-east-north-africa/israelpalestine/084-nurturing-instability-lebanons-palestinian-refugee-camps.aspx>

Josefsson, K., & Lindwall, M. (2010). *Motivation till motion och fysisk aktivitet I*: Hallberg, L. (Red). *Motivation*. Lund: Studentlitteratur.

Jönsson, H. (2010). *Sociala problem som perspektiv: en ansats för forskning & socialt arbete*. 1. uppl. Malmö: Liber

Lundqvist, C. 2010, *Möjligheternas horisont: Etnicitet, utbildning och arbete i ungas berättelser om karriärer*. Doc. Avh. Linköpings Universitet.

Renstam, J. & Wästerfors, D. (2011). *Att analysera kvalitativ material*. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber AB, Malmö

Shuayb, M. (2014) *The Art of Inclusive Exclusions: Educating the Palestinian Refugee Students in Lebanon*. *Refugee Survey Quarterly* 33:20-37 Studentlitteratur.

Suleiman, J. (2006) *Marginalised Community: The Case of Palestinian Refugees in Lebanon* Sussex: Development Research Centre (Hämtad:2016-03-10) Tillgänglig:
<http://r4d.dfid.gov.uk/pdf/outputs/migrationglobpov/jaberedited.pdf>

UNCHR (United Nations High Commissioner for Refugees) (2001). *Learning for a future: Refugee Education in Developing Countries*.

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (2012). *Education strategy 2012–2016: Summary*. Geneva: UNHCR, Division of international protection. Accessed 13 April 2015, from <http://www.unhcr.org/4af7e71d9.html>. (Hämtad: 2016-05-02)

UNHCR, *Global Trends: World at War 2014* Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees (2015) (Hämtad: 2016-03-01) Tillgänglig:

http://unhcr.org/556725e69.html#_ga=1.158245244.770255222.1455608054

UNRWA, *In Figures as of 1 January 2015* Jerusalem: UNRWA Headquarters (2015) (Hämtad:2016-03-01) Tillgänglig:

http://www.unrwa.org/sites/default/files/unrwa_in_figures_2015.pdf
utbildningssystemet. Lund: Arkiv.

Vetenskapstrådet (2002). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Hämtad 2016-04-25 från http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf.

Wentzel, K. R. (1991). Social competence at school: Relations between social responsibility and academic achievement. *Review of Educational Research*, 61, 1-24.

Wright and Plasterer, (2010). Beyond basic education: exploring opportunities for higher learning in Kenyan refugee camps. (Hämtad: 2016-04-29) Tillgänglig:

<http://refuge.journals.yorku.ca/index.php/refuge/article/viewFile/34721/31551>

Bilaga 1

Intervjuguide

Bakgrund om personen

- * Uppväxten i flyktinglägret
- * Familjesituation
- * Akademiska traditioner i familjen
- * Skolgång

Nuvarande situation

- * Ålder
- * Utbildning
- * Sysselsättning/yrkeskarriär
- * Boendesituation

Skolgången

- * Vad tyckte du om skolan? Vad var bra? Vad var dåligt? Ge exempel!
- * Tyckte du det var viktigt med att gå i skolan?
- * Var du i behov av stöd under din skolgång och om så - vem fick du hjälpen av?
- * Hur var inställningen till att gå i skolan - hos dig, dina vänner, din familj?
- * Upplevde du hinder och svårigheter under din skolgång- i så fall vilka?
- * Det finns många rapporter som tyder på att palestinska flyktingar i Libanon avslutar sin skolgång i tidigt stadium. Vad fick dig att fortsätta?

Akademiska världen

- * Var det ett självklart val till att studera vidare?
- * Vad uppmuntrade dig att fortsätta studera vidare, vilken drivkraft styrde dig?
- * Påverkade din flyktingstatus dina studier, om så - hur?
- * Hade omgivningen påverkan på ditt val av att studera vidare på högre nivå

Efter utbildningen

- * På vilket sätt har ditt val av att studera påverkat ditt liv, ge exempel!